

İlköğretim Öğretmenlerinin MEB 2023 Eğitim Vizyonuna İlişkin Görüş ve Değerlendirmeleri

(Opinions and Evaluations of Primary School Teachers on Education Vision of MEB 2023)

Prof. Dr. Kaya Yılmaz^a, Hakan Öngören^b

(a) Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü, İstanbul

(b) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul

Özet

Bu çalışma, ilköğretim öğretmenlerinin MEB 2023 eğitim vizyonuna ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma metodolojisi kullanılarak yürütülmüş ve katılımcıların tespit edilmesinde amaçlı örneklem seçimi, verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu ve elde edilen verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Yapılan araştırma neticesinde, yaparak-yaşayarak eğitim modelin olması gerektiği, teknoloji ve dijitalleşmeden yararlanılması gerektiği, öğrencin ilgi-istek ve önerilerinin önemsenmesi gerektiği ve ders saatleri, uygulamalar, sosyal faaliyetler ve projenin belirlenmesinin önemli olduğu, programın sürekli yenilenmesi gerektiğine fakat son açıklanan eğitim programı hayata geçirilmeden hemen bir başka eğitim modeli uygulanmaya çalışılması olumsuz bir etki yarattığı, vizyon çalışması için eğitim alanın kalitesi yüksek olan üniversitelerden yetiştirilecek olan öğretmenlerin yeni vizyon yaratmada etkili olabileceği gibi çeşitli görüşler belirtilmiştir. Tüm öğretmenler görüş birliği içerisinde MEB 2023 Eğitim Vizyonunda yaşanmakta olan bürokrasinin öğretmenler ve personeller üzerinde kuru bir yük olarak kaldığı ve bundan dolayı kimi zaman öğretmenlerin bırakın bu tür programları uygulamayı bu tür uygulamaların varlığından bile haberi olmaması, eğitim konusundan yapılacak olan yeni düzenlemeler yapılmadan önce eğitim camiası, öğretmen, öğrenci ve velilerden dahi görüş ve düşünce alınması gerektiği, ilköğretim öğretmenlerinin MEB 2023 Eğitim vizyonuna ilişkin yaşadıkları sorunlar da araştırma sonuçları arasında yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: İlköğretim öğretmenleri, eğitim vizyonu 2023, MEB, öğrenci.

Abstract

This study was conducted in order to reveal the opinions of primary school teachers on the education vision of MEB 2023. In this study, qualitative research methodology was used and the sample selection was used to identify the participants, semi-structured interview form was used to collect the data and descriptive analysis method was used to analyze the obtained data. As a result of the research, it should be a model of education by doing-living, technology and digitalization should be benefited, student's interest-wishes and suggestions should be taken into consideration and course hours, practices, social activities and project determination is important, the program should be renewed continuously. It is stated that there is a negative effect on trying to apply another educational model immediately, and that the teachers who will be trained from universities with high quality of education for the vision study may be effective in creating a new vision. All teachers agree that the bureaucracy in the curriculum remains a dry burden on teachers and staff, and sometimes the teachers do not even know about the existence of such programs, the education community before the new regulations to be made. The opinion that even teachers, students and parents should be consulted and the problems faced by primary school teachers regarding the MEB 2023 Education vision are among the results of the research.

Keywords: Primary school teachers, education vision 2023, MEB, student.

Giriş

Okullarımızda uygulanan eğitim programlarının ortaya konulması ve geliştirilmesi görevi Millî Eğitim Bakanlığı'na aittir. Çağımızda bilgi ve teknolojinin hızla artması ve gelişmesi, toplumun tüm kesimlerinin, dolayısıyla eğitim ile ilgili unsurların hızlı bir değişim göstermelerine yol açmaktadır (Ertürk, 1972). Eğitimin en temel işlevi toplumun ihtiyaç duyduğu niteliklere sahip bireyler yetiştirmek olduğuna göre, okullarda uygulanan eğitim programlarının toplumda meydana gelen değişikliklere paralel olarak geliştirilmesi ve eğitim programlarının çağın gerisinde kalmaması gerekmektedir. Bir eğitim sisteminin hızla değişmekte ve gelişmekte olan toplumun taleplerini karşılaması için eğitim programlarını geliştirmesi zorunludur (Yüksel, 2000: 581).

Bugün dünyada iyi eğitim performansı gösteren tüm ülkeler, elde ettikleri başarıları geçmişten geleceğe köprüler kurarak, merkezine insanı alan kavramsal çerçeveler ve felsefi yaklaşımlarla yakalamışlardır. Eğitimde başarılı görülen her değişim, dönüşüm ve reform, sağlam felsefi yaklaşımlarla desteklenmiştir (TEDMEM, 2018: 3-5).

Eğitim alanında geçmiş zaman içerisinde yapılmış olan çalışmaların tekrar gözden geçirilmesi, oluşturulmuş olunan katılımcı çalışma grupları ile değerlendirmeler ile oluşturulmuş olan 2023 Eğitim Vizyonu, 2018'in Ekim ayında Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk tarafından kamuoyu ile paylaşılmıştır. Hazırlanmış olan bu doküman, önceki çalışmalara göre eğitimi bir "ekosistem" olarak betimleyerek eğitimin farklı alanlarına ortak bir hedef çizgisinde paralel odaklanmanın esas olduğunu belirten değerli bir çalışmadır (Başlangıç Noktası Raporu, 2019: 11).

MEB 2023 Vizyonu ile ülkemizin eğitim ve öğretim müfredatında bir dizi yenilikler yapılmaktadır. Bu kapsamda vizyon kapsamında detaylı ve kapsamlı bir değerlendirme yapılarak nelerin hedeflendiği aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019);

Eğitimin ana ögesi ve baş öznisi insandır.

Yetiştirmek istediğimiz insan profilini ortaya koymadan ve Türkiye'nin eğitimde ihtiyacı olan paradigmayı belirlemeden ruhu, istikameti, gaye ve felsefesi olan bir evrensel pedagoji yaratmamız güçtür. Bu bakımdan insan, 2023 Eğitim Vizyonunun odak noktasıdır.

Eğitimde başarının yegâne ölçüsü ders notları, sınav sonuçları, zekâ testleri ve mezuniyet sonrası edinilen mesleklerin maaşlarından ibaret olamaz.

Düşünce, duygu ve eylemi insanda birleştiremeyen, kuramı ve pratiği uzlaştıramayan bu tek kanatlı uçma hevesi en önemli sorunumuzdur.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2023 Eğitim Vizyon Raporu'nun göstermiş olduğu şekilde, "Öğretmen Eğitimine Yönelik Tasarım Odaklı Yaklaşım" çerçevesini bu rapor ile çizen Başlangıç Noktası ve paydaşları, yeni kuşak becerileri ve teknolojiyi derslerine nasıl entegre edebileceğini öğrenmek ve nasıl daha etkili bir şekilde öğretim yaklaşımlarını belirlemek için kullanması gerektiğini anlamak isteyen öğretmenlerimiz başta olmak üzere, eğitim ve öğretim sektöründeki yönlendiricilere bir yol haritası sunmaktadır (Başlangıç Noktası Raporu, 2019: 3).

MEB 2023 Eğitim Vizyonu ile İlgili Temel Hedefler;

Çocuklarımızın ilgi, yetenek ve mizaçlarına yönelik gelişimleri için tüm okullarda "Tasarım-Beceri Atölyeleri" kurulacaktır. Temel becerilere ilişkin zorunlu derslerin korunması şartıyla, zorunlu ders saat ve çeşitleri azaltılarak, derinleşmeye, kişiselleştirmeye ve uygulamaya zaman ayrılacaktır. Çocukların öğrenmesiyle ilgili tüm aktörlerin okulu iyileştirme çalışmalarında yer aldığı "Okul Gelişim Modeli" kurulacaktır. Bu çerçevede tüm okullarımızın gelişimleri, tüm kademelerde yapılandırılacak "Okul Profili Değerlendirme" Modeliyle izlenecek, değerlendirilecek ve desteklenecektir. Okulların gelişiminin izlenmesi ve desteklenmesi sürecinde il ve ilçe teşkilatlarının yapısı, rol ve sorumlulukları yeniden yapılandırılacaktır. Özet olarak okulun geçirdiği bütün süreçler izlenecek, kat ettiği yol, okulla birlikte değerlendirilecektir. Bugünden başlayarak 21. Yüzyıl Talim ve Terbiye Modelimiz ile 2023 Eğitim Vizyonunun temel hedefi, ahlak telakkisine dayalı ve insan ı merkeze konumlandıran bir varlık ve bilgi anlayışına hayat vermektir. Eğitim kurumunun temel çıkış noktası, bireyin kendini bilmesini ve

tanınmasını sağlamaktır. Çocuklar, ebeveynler ve öğretmenler, kendilerini ve çevrelerindeki tanıdıklarında, birlikte gelişme imkânı doğacaktır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019: 15-27).

Amaç

2023 Eğitim Vizyonu isimli çalışma kapsamında bazılarının esas fonksiyonlarının ortaya konması hedeflenmiştir. Bu çerçevede, bu çalışmada, içerikte bulunan ve ulaşılabilen program değerlendirme yaklaşımlarından bazı çalışmalar okunulmuştur. Sonuç itibarıyla her bir program değerlendirme yaklaşımının genel özellikleri, program değerlendirmeye bakış açısı ve değerlendirme aşamaları-boyutları akademik camia ile değerlendirilerek olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma ile ilgili aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

2023 Eğitim Vizyonu’na göre düzenlenen eğitim programına göre hangi temalarda/konularda değişiklik ya da ek yapılmıştır?

2023 Eğitim Vizyonu yeniliğe açık bir yapıda mıdır?

2023 Eğitim Vizyonu zamanın ihtiyaç ve taleplerine cevap vermekte midir?

2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen değişiklikleri arasındaki uyumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sizce 2023 Eğitim Vizyonu’nun içeriğinin uluslararası karşılaştırması yapılmış mıdır? Yapılmışsa ne seviyededir?

2023 Eğitim Vizyonu’nda belirtilen “Hayat Boyu Eğitim” programı konusunda bakış açısı nasıldır?

MEB 2023 Eğitim Vizyonu ile ilgili genel görüş ve düşünceleriniz nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın katılımcı grubunu İlköğretim öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örneklem seçimi kullanılmıştır. Katılımcılar, lisans eğitimi almış öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmaya, ilköğretim okullarında görev yapan 4 tane Sosyal Bilgiler öğretmeni, 2 tane Coğrafya öğretmeni, 1 tane Türkçe öğretmeni, 1 tane Matematik öğretmeni, 1 tane Müzik öğretmeni, 1 tane Beden Eğitimi öğretmeni olan toplam 10 öğretmen katılmıştır. Görüşme formunu uygulamamız için mekân olarak da İstanbul ili Anadolu Yakasında yer alan Kartal (3), Maltepe (3), Sultanbeyli (2), ve Pendik (2) ilçelerinde bulunan okullar belirlenmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde ise kesin bir koşul seçilmemiş fakat çalışmamızın nitel bir çalışma olduğu Sosyal Bilimler alanında gelen katılımcı olmasına ağırlık verilmiştir. Araştırma etiği gereğince katılımcı öğretmenlerin kimliklerinin gizlenmesini gerektirmektedir. Bundan dolayı, katılımcıların kimliklerini korumak amacıyla her bir katılımcıya Katılımcı A-Katılımcı 10 arasında değişmekte olan rumuzlar verilmiştir (Katılımcı A-K). Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Rumuz	Yaş	Cinsiyet	Mesleki Deneyim	Mezun Olduğu Alan
Katılımcı A	34	Kadın	6 yıl	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Katılımcı B	33	Erkek	6 yıl	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Katılımcı C	36	Erkek	8 yıl	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Katılımcı D	29	Kadın	3 yıl	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

Katılımcı E	33	Erkek	5 yıl	Coğrafya Öğretmenliği
Katılımcı İ	28	Kadın	3 yıl	Coğrafya Öğretmenliği
Katılımcı F	26	Kadın	1 yıl	Türkçe Öğretmenliği
Katılımcı G	31	Erkek	4 yıl	Matematik Öğretmenliği
Katılımcı H	30	Kadın	5 yıl	Müzik Öğretmenliği
Katılımcı K	25	Erkek	1 yıl	Beden eğitimi öğretmenliği
Ortalama	28,2		4,2	

Çalışmada yöntem yüz yüze görüşme-mülakat yöntemi uygulanmaktadır. Bunun için T.C. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Lise Eğitimi veren okullarda bulunan farklı branşlara ait 10 (on) kişilik öğretmen ile yüz yüze görüşülerek ilk önce araştırma gönüllü tutanağı tutularak kendilerinde elde edilen ses kayıtları güvence altına alınmıştır. Çalışmamız kapsamında fiziki evrak aracılığıyla sonra da dijital ortamda olarak bilgi verilmiş daha sonra da konu ile ilgili olarak 7 (yedi) adet soru sorulmuştur.

Çalışmamızın sınırlılıkları konusuna gelindiğinde çalışmamızı anket yönteminden yararlanılmadığı için rakamsal veriler elde edilememiş ve istatistiksel değerlendirme yapılamamıştır. Ayrıca çalışmayı daha çok kişinin katılımı ile ve daha çok sorular sorarak yapmamız gerekirken az soru ve az kişiyle yapmamız çalışmamızın sınırlamalarından bir durumdur.

Geçerlik-Güvenirlilik

Yapılmış olan araştırmamızın geçerlik-güvenirliliğini artırmak adına yapılanlar aşağıdaki gibidir:

Araştırmamızın verilerini nasıl bir şekilde toplanması için Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Eğitimi ve Eğitim Bilimleri Bölümlerinde görev yapan uzmanların görüş ve önerileri dikkatle değerlendirilmiştir.

Araştırmamızda kullanılmış olan görüşme formları verilerinin toplanması beş hafta devam etmiştir.

Toplanmış olan veriler birbirinden ayrılarak sınıflandırılmış ve birlik olunamayan durumlarda diğer araştırmacıların düşüncesine de başvurulmuştur.

Oluşturulan sınıflandırılmanın doğru ve etkili sunulması adına tekrar alan uzmanlarının öneri ve görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmamızın güvenirliliği adına da aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

Araştırmanın kapsamı, yöntemi ve aşamaları (amaç, yöntem, veri toplama, bulgular, yorumlama-sonuç ve tartışma) safhalarındaki işlemler detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Elde edilmiş olunan veriler ve sonuçlar net olacak şekilde birbirleriyle ilişkilendirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanması için çalışmamızda açık uçlu sorulardan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ayrıca çalışmaya en uygun yöntem olan nitel araştırma veri toplama ve analiz yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcılara sorulan sorular kendilerinin görüş ve düşüncelerinin neler olduğuna yönelik olmuştur. Katılımcılara sorulan sorular T.C. Millî Eğitim Bakanlığının resmi internet sitesinde de pdf formatında paylaşıma sunulan 2023 Eğitim Vizyonu ile ilintili olmuştur. Katılımcılara verilen soru formları üzerinde el marifetiyle yazarak sorulara cevap vermelerinden dolayı ses kaydı alınmamış buna gerek duyulmamıştır. Katılımcıların görüş ve düşüncelerine ilişkin bütünsel bir perspektif kazanmak maksadıyla her bir görüşme metni baştan sona olacak şekilde okunmuştur. Daha sonra betimsel analiz kullanılarak görüşme metnlerinin sistematik kodlanmasına geçilmiştir.

Analiz birimi olarak kelime öbekleri seçilmiştir. Görüşme metinleri tek tek okunarak analiz birimleri kodlanmıştır. Kodlamada öncelikle katılımcıların kullandıkları kelime ve kavramlar tercih edilmiş,

bunların yeterli olmadığı durumlarda ise araştırmacı tarafından metinlerdeki anlam birimini daha iyi yansıtabilecek kavramlar kod olarak kullanılmıştır. Her bir görüşme metni sistematik olarak kodlandıktan sonra, katılımcıların görüşleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmek amacıyla görüşme metinleri arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Benzer ve farklı kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuş, kategorilerden de temalara ve verilerdeki örüntülere ulaşılmıştır. Araştırma bulgularının toplanan verilere dayalı olarak ortaya çıktığını göstermek ve katılımcıların görüşlerini betimlemek amacıyla görüşme metinlerden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Bulgular

2023 Eğitim Vizyonu'na göre düzenlenen eğitim programına göre hangi temalarda/konularda değişiklik ya da ek yapılmıştır?

Tablo 2. Eğitim Vizyonu'na göre düzenlenen eğitim programına ele alınan temalarda/konular

Temalar-Konular	Katılımcılar
Yapılandırmacı Eğitim, Yaparak-Yaşayarak Öğrenme	Katılımcı A, Katılımcı B, Katılımcı C, Katılımcı İ, Katılımcı G
Öğrenci Merkezli Yapılandırmacı,	Katılımcı B, Katılımcı E, Katılımcı İ, Katılımcı K
Teknolojik Temalı Eğitim	Katılımcı C, Katılımcı D, Katılımcı E
Hayat Boyu Öğrenme	Katılımcı E
Sorgulayarak Öğrenme	Katılımcı G, Katılımcı İ
Bireysel Gelişim	Katılımcı K, Katılımcı İ
Eğitim Yönetmeliği	Katılımcı F

Yapılandırmacı eğitim yaklaşımıyla dijital içerikleri eğitimi daha çok destekleyecek şekilde düzenleyecekler. Eğitimde bilişim daha çok ön plana çıkacak. Öğrenci merkezli yapılandırmacı ve yaparak-yaşayarak öğrenme merkezli eğitim maddeleri benimsenmiştir. Bu sorudan ve MEB 2023 Eğitim Vizyonu'ndan anladığım kadarıyla yaşayarak öğrenme merkezli eğitim ve yapılandırmacı eğitim modelleri özümsemiş olduğu görülmektedir. Ayrıca bununla da yetinmeyip dijitalleşmiş eğitim tekniklerinden de yararlanılmaya çalışılmıştır. Dünya genelinde her zaman gelişen ve değişen çoğunlukla da teknolojiyi daha çok kullanan bir döneme doğru girilmektedir. Biz öğretmenler istesek te istemesek te öğrencilerinin birer yaşam parçası olmuş olan teknolojiyi eğitim hayatlarından bağımsız bir şekilde kullandırılamayız. Bundan dolayı gelecek kuşak için tasarlanacak olan eğitim teması değerler eğitimi temelinden hareketle bir teknolojik temalı bir eğitim sisteminin olması gerekliliğidir. İçerik ve uygulama, okul gelişim modeli, öğrenme analitiği araçlarıyla veriye dayalı yönetim, ölçme ve değerlendirme, insan kaynaklarının geliştirilmesi ve yönetimi, okulların finansmanı, teftiş ve kurumsal rehberlik hizmetleri, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, özel eğitim, özel yetenek, yabancı dil eğitimi, öğrenme süreçlerinde dijital içerik ve beceri destekli dönüşüm, erken çocukluk, temel eğitim, ortaöğretim, fen liseleri ve sosyal bilimler liseleri, imam hatip ortaokulları ve liseleri, mesleki-teknik eğitim, özel öğretim ve hayat boyu öğrenme konularında değişiklikler ya da ekler, düzenlemeler yapılmıştır. Çocukların ilgi, yetenek ve mizaçlarına yönelik gelişimleri için kurulacak tasarım ve beceri atölyeleri eklenecektir. Temel becerilere ilişkin zorunlu derslerin korunması şartıyla, zorunlu ders saat ve çeşitleri azaltılarak derinleşmeye kişiselleştirmeye ve uygulamaya zaman ayrılacaktır. Var olan eğitim programında yapılacak yenilik ve değişimler ideolojik öğelerden ayrılarak uygulama alanı bulmalıdır. Ders Saatleri, Uygulamalar, Sosyal Faaliyetler ve Proje gibi. Dil eğitimine vurgu vardır. Araştırmacı ve sorgulayan bir sisteme vurgu yapılmıştır. Zorunlu demo saat ve çeşitleri değişiyor,

sınavla öğrenci alan okullar azaltılıyor, öğretmenlik meslek kanunu çıkıyor, öğretmen yetiştirme uygulama ağırlık oluyor, okul bütçeleri için daha çok hayırsever bulunacak, özel eğitim ve özel yetenek çocukları için yeni düzenlemeler yapılıyor, 5 yaş zorunlu eğitim kapsamına alınıyor, ücretli ve sözleşmeli öğretmenlerle ilgili düzenleme yapılıyor. 2023 Eğitim Vizyonu'na bakıldığında en büyük değişiklik bireysel gelişime yönelik eğitim programlarıdır. Özellikle son açıklanan lise programına bakıldığında zorunlu birkaç dersin dışında ortak ders bulunmamaktadır. Seçmeli derslerin içeriği ne olarak bilinmemekle birlikte, en azından derslerin adına bakıldığında bireysel gelişimi hedeflediği düşünülmektedir.

2023 Eğitim Vizyonu yeniliğe açık bir yapıda mıdır?

Program sürekli yeniliğe açık ama uygulanacak fırsatı bulamadan sürekli değişiyor. Program belirleme çalışmalarına eğitimin alt tabanında bulunan eğitimcilerin görüşleri daha çok alınmalıdır. Evet yalnız daha pratiğe geçmediği için kendini yenileme süreci nasıl olacak bu konuda tahmin yapmak zordur. 2023 Eğitim Vizyonu ile ilgili yapılmış olan değerlendirme ve hedefler teoride yer aldığı ve karmaşık bir yapıda olduğu için sık bir şekilde yenilenmeye çalışılan bu sistemlerde diğer çalışmalar gibi ne tür yapıda olacağı ön görülmemiştir henüz. Bir öğretmen olarak buna verecek cevabım elbette evet ama biz eğitimde ve eğitim programlarında yaşanan ve yaşanacak olan değişime ve yenilenmeye ne ölçüde ayak uydurabiliyoruz önemli o aslında. Değişmeyen tek şey değişimdir aslında ve eğitimin de buna karşılık çağın gereklerine uygun bir şekilde değişim ve dönüşüm içerisinde olması gerekir. Yoksa biz eğitimciler bunları göz önünde bulunduramaz isek gelecek nesli kaybetme tehlikesi yaşamaya mahkûm oluruz. 2023 Eğitim Vizyonu Kılavuzu'nda yer alan ifadelerle göre eğitim programı sürekli gelişen ve yeniliğe açık bir yapıya sahiptir. Zaten böyle bir programın ortaya çıkmasının amacı günümüz gelişmelerine ve koşullarına ayak uydurmaktır. Artık ihtiyaçlarımıza cevap veremeyen bir programın varlığından çok çağımız teknolojilerine ve yeniliklerine açık bir program hazırlanmaya çalışılmıştır. Durum şu an için böyledir, ancak günümüz koşulları sürekli değiştiği için bu program da periyodik olarak belirli aralıklarla yeniden revize edilmelidir. Programın her ne kadar kâğıt üzerindeki ifadelerden dolayı yeniliğe açık olduğu anlaşılabilir asıl mesele bu programı uygulayıcıların bunlara ne kadar dikkat edecekleri ve programı hayata nasıl geçirecekleri sorunsalı bu programı sürekli gelişen ve yeniliğe açık bir duruma getirecektir. Yapılan yenilik ve değişimler toplumun yapısına uygun olmalıdır. Ayrıca eğitim uygulayıcılarından bilgi alınarak yenilik ve değişimlere adım atılmalıdır. Sözde değil özde değişiklikler için bu önemlidir. Dış görünüş güzel, içerik boş ve kamuoyu desteğinden yoksundur. Görünüşte evet ama uygulamada sonuç farklı olacaktır. Böyle olduğunu düşünmüyorum. Birtakım kısmi düzenlemeler olsa da (çocukların ilgi yetenek ve mizaçları anlamında) ya da (tasarım beceri atölyeleri gibi) daha çok içerik olarak geleneksel, muhafazakâr bir eğitim modeli dayatılmaktadır. Düzenlenen eğitim programına baktığımızda kâğıt üzerinde gayet güzel hedefler mevcuttur. Örneğin her okula tasarım atölyelerinin açılması gibi hedeflerden bahsediliyor. Bunun için okullarımızın fiziki yapısı şu an için müsait mi; elbette hayır. Kısacası teoride gayet iyi yeniliklere ve gelişime uygun iken, pratikte uygulanması pek de mümkün değil gibi.

2023 Eğitim Vizyonu zamanın ihtiyaç ve taleplerine cevap vermekte midir?

Eğitim vizyonunda birçok konuda düşünce belirtilmiş ve uygulanabilirse evet zamanın ihtiyaçlarına cevap veriyor. Evet teoride kesinlikle cevap vermektedir. Uygulamaya da aynı şekilde yansırsa doyurucu bir eğitim ortamı oluşur. Vizyonun içeriğine bakıldığında gelecek adına güzel şeylerin, uygulamaların hayata geçirilmeye çalışıldığı görülmekte ve eğer bu istenenler hayata geçirilse artık eğitim düzeni üzerinde daha fazla kurgulanma yapılmazsa iyi bir eğitim verilebilir kanaatindeyim. Buna şu an için kesin bir cevap vermek zor olsa gerek. Çünkü daha yeni kurulan cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin akabinde ortaya atılan MEB 2023 Eğitim Vizyonu isimli uygulamanın neticelerini henüz elde etmiş değiliz. Ancak bizler bu programın uygulanacağı özel yerlerden alınan verilerle bir fikir sahibi olabiliriz. Şu an için evet diyebiliriz. Ama günümüz şartları ve koşulları sürekli değiştiği için bu program da zaman zaman güncellenmelidir. Tam anlamıyla kusursuz bir program demek doğru değildir. İhtiyaçlar; ülkeye, şehre, ilçeye göre değişiklik gösterebilir. Bu durumda programı uygularken eğitim verilen çevrenin şartları ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Batı bölgelerdeki iller ile doğu bölgelerimizdeki illerin ihtiyaçları birbirine benzememektedir. Bu durumda programda esnek davranılmalıdır. Ama şu hususta asla unutulmamalıdır; insanoğlunun olduğu her yerde ihtiyaç ve

talepler asla son bulmaz ve kimse memnun kalmaz. Cevap vermekte olsa da toplum yapısı, var olan eğitim alt yapısı göz ardı edilmemelidir. Müfredatların içeriği boşaltılarak gerekli ortam yaratılmadan çağdaş bilgilerden yoksun olarak cevap vermesi mümkün değil (Evrin teorisi çıkarılan Biyoloji müfredatı gibi) Bana soracak olursanız yetersiz kalmaktadır. Bana göre hayır ihtiyaç ve talepleri karşılamakta yetersiz bir program. Çünkü bilimsel, demokratik bir temele oturmuyor. Yenilikçi değil din eksenli bir eğitim dayatılıyor. Eğitim tamamıyla ticari bir alana kayıyor. Yani rant alanı açılıyor. Nitelikten ziyade niceliksel unsurlarla tatmin edilmeye çalışılıyor. Bir önceki soruda belirttiğim gibi teoride gayet uygun, ihtiyaçları fazlasıyla karşılamak için yazılmış bir vizyon belgesidir.

Tablo 3. 2023 Eğitim Vizyonu zamanın ihtiyaç ve taleplerine cevap vermekte midir?

Rumuz	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Katılımcı A, C, İ		X			
Katılımcı B, E, K	X				
Katılımcı D, F			X		
Katılımcı G, H				X	

2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen değişiklikleri arasındaki uyumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tablo 3. 2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen değişiklikleri arasındaki uyumu nasıl değerlendiriyorsunuz

Uygunluk Boyutu	Katılımcı
Altyapı yetersizdir	Katılımcı İ, Katılımcı K
Kamuoyu Desteğinden Yoksundur	Katılımcı K, Katılımcı F
Öğrenci, Veli ve Öğretmen Desteğinden Yoksundur	Katılımcı F
Hiçbir açıdan uygun değildir, Tutarsızdır	Katılımcı D, Katılımcı E, Katılımcı H
Uygulama aşaması ve Neticesinde anlaşılacaktır	Katılımcı A, Katılımcı B, Katılımcı C
Her açıdan uygundur	-

Teorikte gayet uygun planlanan tasarımlarda sıkıntı yok ancak uygulama aşamasında ortaya çıkacak sıkıntılar çok ön görülememektedir. Bu konuda daha iyi bilgi sahibi olmak adına pilot uygulamalarının sonuçlarını görmekte yarar vardır. Planlama gayet iyi görünüyor. Fakat uygulama aşamasında derslerde öğrenciyi derse güdüleme konusunda büyük problemler yaşamaktayız. MEB 2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen değişikliklerinin amaç ve kazanımlarının uygunluk boyutuna bakıldığı zaman teorik açıdan olabildiğince uygun ve planlamakta olunan eğitim programlarında bir problem gözlemlenmemekte nitekim meydana gelecek olan ve yaşanabilecek sorunlar göz önünde bulundurulmamıştır. Bununla birlikte MEB 2023 eğitim vizyonuna göre düzenlenmiş olan pilot

uygulama okulları diyeceğimiz yerlerde elde edilmiş olan neticelerinde değerlendirilmesinde yarar olacaktır. Benim bir eğitimci olarak ilk izlenimim yine karşımıza sıradan bir eğitim programı olarak çıkacak gibi duruyor. Bundan da ziyade esas itibarıyla öğretmenlerin ve öğrencilerin motivasyon olma açısından yaşamış oldukları sıkıntıları esas almaya çalışmayan bir planlama çok ta başarıya ulaşacak gibi görünmemektedir. Bir programın en önemli özelliklerinden biri de programda ifade edilen amaç, hedef ve kazanımların birbiri ile ilişkili ve tutarlı olmasıdır. Programda yapılan değişikliklerle bu amaca hizmet etmeye çalışılmıştır. Birbirinden bağımsız amaç, hedef ve kazanımlarla istenilen yeterliliğe ulaşılamaz. Bu bakımdan program öğelerinin birbirini tamamlaması gerekir. 2023 Eğitim Vizyon Programı da bu öğelerin birbiri ile ilişkili ve tutarlı olmasını amaçlamaktadır. Yapılacak değişiklikleri uygun alt yapı hazırlanmadan adım atılmamalıdır. Yoksa “biz yaptık oldu” modeli olur. Amaçlar güzel, hedefler güzel, kazanımları elde edebilmek için gerekli hazırlık, öğretmen eğitimi ve kararlı uygulayıcılar bulunmamaktadır. Bu konuda yeterli bilgi sahibi değilim. Özellikle 5 yaş çocukluk eğitimi, oyun temelli eğitim ve ders çeşitliliğinin azaltılması, olumlu olmakla birlikte eğitimin temel sorunlarıyla ilgili geçerli bir çözüm içermemektedir. Özellikle izlenen okullaşma politikasında hangi kriterlerin uygulanacağı konusu bir muammadır. Öğrencilerin ve çağın gereksinimlerine uygun kullanımı açılacak mı yoksa iktidarların siyasi görüşleri doğrultusunda mı okullar açılacak (imam hatip okulları gibi). Şu anda eğitim uygulayıcılarına ve eğitim kurumlarının genel yapısına bakıldığında bu hedeflere ulaşmanın zor olduğu bilinmelidir. Maalesef hedeflere ulaşmak için yine aynı yol izlenmiş ve olaya temelden bakmak yerine tepeden inilmiştir. Bu amaçlara ve hedeflere ulaşmak için ilk olarak okulların fiziki yapıları uygun hale getirilmeli, öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle yeni derslere uygun hale getirilmelidir.

Sizce 2023 Eğitim Vizyonu’nun içeriğinin uluslararası karşılaştırması yapılmış mıdır? Yapılmışsa ne seviyededir?

Yeni eğitim vizyonunda yapılandırmacı ve eğitimde öğrenci merkezli sistem uygulanmak isteniyor. Dünyadaki hemen hemen bütün modern eğitim sistemleri amaç olarak aşağı yukarı aynı hedefleri amaçlamaktadır. Asıl olan uygulama boyutunda nasıl olacağıdır. Bundan başka da bir şey söylemem mümkün değildir. Bu soruya bu konuda yeteri kadar bilgi sahibi olmadığım için cevap veremeyeceğim. Bakanlığımız tarafından çok methedilen bu eğitim vizyonu ile esasen ne yapılmak isteniyor tam anlamıyla çözülmemiş değilim fakat eğitim sisteminin öğrenci merkezli yapılmaya çalışılıyor olması benim düşünceme göre çok geçerliliği olan bir durum değildir. Dünyada model olmuş birçok eğitim sistemlerini sırf modern sistem oldukları için birebir bizim toplumumuza uyarlamanın çok bir anlamı bulunmamaktadır. Benim naçizane tavsiyem eşit olacak şekilde öğrenci ve öğretmen merkezli bir eğitim programı olması geleceğimiz eğitim camiası açısından daha uygun olacak ve verimli de olacaktır. Bu konuya pek değinmek istemiyorum çünkü ben henüz kendi ülkemizin eğitim sistemini doğru düzgün bir zemine oturtamamış iken kalkıp ta ileri, çağdaş ve demokratik ilkelerden taviz vermeyen bir İskandinav eğitim sistemi ile öte yandan petrol gelirleri olmasa yaşadıkları çöllerde kıtlıktan ölecek olan ve benim ülkemde gazetecisinin kendi konsolosluğunda öldürecek kadar ileri, çağdaş ve demokratik bir eğitime sahip olamayan Ortadoğu ülkeleriyle karşılaştırma yapmam bizim ülkemizin milli eğitim sistemine doğru bir şekilde yaklaşabilmemi ve karşılaştırbilmemi sağlamayacaktır. Düzenlenen yeni programın uluslararası karşılaştırmaları yapılmış olup diğer ülkeler de referans gösterilerek birtakım değişikliklere gidilmiştir. Uluslararası gelişmeler, yenilikler veya birtakım faktörler dikkate alınarak hazırlanan bir programın uzun ömürlü olması beklenemez. Buradaki amaç; programın erişebileceği en üst seviyeye ulaştırmaktır. Yapılmış olsa da toplumların gelişmişlik düzeyleri aynı seviyede değildir. Değişiklik ve yeniliklere temelden başlanılmalıdır. Temel eğitimde öğrenciler ilgi, yetenek ve kabiliyetlerine yönelik olarak uygulanmalıdır. Uluslararası karşılaştırma yapılmıştır. Eğitim bugüne kadar siyasi malzeme olarak kullanıldığı, liyakat esas alınmadığı, mülakat gibi güven duyulmayan yöntemlerle personel temin edildiğinden kamuoyundan gerekli destekten yoksundur. Bu konuda bilgi sahibi değilim. Çok sığ bir düzeyde karşılaştırmalar yapılmıştır. Daha çok yerli ve milli anlayışla olaylara yaklaşmıştır. Elbette karşılaştırmaları yapılmıştır. Fakat ne derece bizim toplumsal yapımız uygundur? Tabi ki bu konuda tartışmalı.

2023 Eğitim Vizyonu’nda belirtilen “Hayat Boyu Eğitim” programı konusunda bakış açısı nasıldır?**Tablo 5.** 2023 Eğitim Vizyonu’nda belirtilen “Hayat Boyu Eğitim” programı konusunda eğitim camiasının bakış açısı nasıldır?

Hayat Boyu Öğrenme	Katılımcı
Diploma Verme Odaklı Olmamalıdır	Katılımcı C
Akademik Camia Tarafından Desteklenmelidir	Katılımcı E, Katılımcı F
Amacı Dışında Uygulanmaktadır	Katılımcı İ
Kişilerin İhtiyaçlarına Göre Şekillenmelidir	Katılımcı F
Kamuoyu Desteği Alarak Uygulanmalıdır	Katılımcı F, Katılımcı K
Öğrenci Merkezli Olmalıdır	Katılımcı D, Katılımcı K
Amacı Doğrultusunda Uygulanmaktadır	Katılımcı A, Katılımcı B
Zorunlu Eğitimden Sonra Verilmelidir	Katılımcı K

Eğitim camiası bu durum ve gelişmelere her daim olumlu bakmaktadır. Hayat boyu öğrenmenin amacı pratikte hayat boyu gelişmeyi sağlamaktır. Eğitim her yaşta talep edilebilir ve talep edildikçe karşılanması gereken temel bir haktır. Hayat boyu eğitim programının başarılı olabilmesi adına yeni eğitim programı bunu desteklemektedir. Belirttiğim gibi benim görüş ve düşüncelerim eğitim camiası ile paralellik göstermeyebilir, böyle bir zorunlulukta yoktur zaten ama genel manada edindiğim tepkiler olumlu yönde olarak karşılanmaktadır. Hayat boyu öğrenme sistemi örneğin Açıköğretim uygulamaları tamamen mezuniyet ve mezun etme düzeni üzerine kurulu olduğundan dolayı pek verimli değildir. Fakat okul talepleri açısından ele alınırsa vizyonun belirtmiş olduğu sistem daha da geliştirilebilir olmalıdır. Bu konuda ben kendim de olmak üzere Milli Eğitim Bakanlığımıza birçok öneride bulunduk. “hayat boyu eğitim” adı altında öğrencilerin bilinç altına yerleştirmek istediğimiz esas olarak eğitim mi yoksa öğretim mi önce buna karar vermemiz lazım. Bir insan hayatı boyunca bilmek için öğrenir, yapmak için öğrenir, olmak için öğrenir ve birlikte yaşamak için öğrenir. Benim bu vizyon kapsamında anladığım kadarıyla sadece öğrencinin bilmek için öğrenmesinin daha çok ön planda tutulduğu konusudur. Daha da çok konu hakkında yorum yapamam. Eğitim sadece dört duvar arasında yapılan bir faaliyet değildir. Eğitimin yeri, zamanı ve süresi de olmamalıdır. Eğitim denilince akla sadece formal eğitim gelmemelidir. İnfomal eğitim de bu süreçte dahil edilmelidir. İşte tam burada hayat boyu eğitim kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu kavramın savunucularından biri de akademik camiadır. Hayat boyu eğitim programının amaçlarından biri de okul dışı kalmış vatandaşlara yönelik eğitimsel faaliyetlerin yapılmasıdır. Eğitimi sadece okulla sınırlandırmayıp yaşamın her alanına yaymaya çalışmak hayat boyu eğitimin temel amaçlarından biridir. Akademik camia bu amaçların yerine getirilmesini desteklemektedir. Kısaca hayat boyu öğrenme programının karşısında değil yanındadır. Kişiye göre değişkendir. Olması gereken ve olan farklıdır. 2023 vizyonunda (dar bir kadro dışında) akademik camia dışlandığı için seyirci durumunda. Tepeden inme olarak bugüne kadar yapılanlar gibi olacağını düşünmekle beraber eğitimciler bu alanda yaşanan gelişmeleri gazete haberlerinden öğreniyor işin içine girmiyorsa başarı şansı yoktur. Eğitimin unsurları işin içerisinde yok (Eğitim sendikaları, muhalefet, veli, öğrenci vs.). Eğitim tek bir dönem veya mekâna bağlı olmamalıdır. Bu sebeple “hayat boyu eğitim” programı genel bir kavram olarak olumludur. Eğitimin hayat boyu olduğu ve olması fikrine bende katılıyorum. Ebeveynlere yönelik destek eğitim programları yapılmasını olumlu buluyorum. Çünkü

süreçte önemli ayağın veli olduğunu düşünüyorum. Toplumsal şiddet, sağlık, ekoloji, sosyal medya ile ilgili farkındalık eğitimleri yapılmalı ve takip edilmelidir. Hem öğrencileri hem diğer halk kesimlerinin mesleki, sosyal, kültürel beceri ve bilgilerine yönelik öğrenme programları çeşitlendirilip güncellenmelidir. “Hayat Boyu Eğitim” kavramı kulağa hoş gelen bir kavram uygulanabilirliği elbette vardır. Kişilerin zorunlu eğitim sürecini bitirdikten sonra da kendilerini geliştirebilmelerini sağlayacaktır. Kişilerin belli bir dönemden sonra kendi istekleri doğrultusunda kendilerini geliştirebilmeleri için toplumun en azından belli bir refah seviyesine ulaşmış olması gerekmektedir.

MEB 2023 Eğitim Vizyonu ile ilgili genel görüş ve düşünceleriniz nelerdir?

Tablo 6. MEB 2023 Eğitim Vizyonu ile ilgili genel görüş ve düşünceleriniz nelerdir?

Görüş ve Düşünce	Katılımcı
Akademik Altyapı Hazır Olmalıdır	Katılımcı A, Katılımcı B, Katılımcı C, Katılımcı E, Katılımcı İ
Akademik Camiadan Destek Alınmalıdır	Katılımcı H, Katılımcı K, Katılımcı İ
Öğretmen Yetiştirme Programları Güncellenmeli ve İyileştirilmelidir	Katılımcı A, Katılımcı C, Katılımcı E, Katılımcı İ
Eğitimde Bürokrasinin Azaltılması Gerekir	Katılımcı A, Katılımcı D
Meslek İçi Eğitime Önem Verilmelidir	Katılımcı B, Katılımcı C
Fiziki Altyapı İyileştirilmelidir	Katılımcı A, Katılımcı B, Katılımcı C
Öğrenci Merkezli Olması Gerekir	Katılımcı D
Kamuoyu Desteğinden Yoksun Olmamalıdır	Katılımcı F, Katılımcı H, Katılımcı K
Eğitime İdeolojik Bakış Açısıyla Bakılmamalı	Katılımcı H
Daha da Geliştirilebilir	Katılımcı B, Katılımcı C, Katılımcı D

Programlar, eğitim modellerinin uygulanabilmesi için öncelikle akademik altyapının hazır olması gerekmektedir. Donanımlı üniversitelerden donanımlı öğretmenler yetiştirilmelidir. Ülkemizin dinamiklerine ve sınıftaki öğrenci sayısına uygun programlar hazırlanmalıdır. Karmaşık ve bürokrasiyi arttıran eğitim programları yerine yalın ve uygulanabilir programlar hazırlanması eğitimimizin geleceği açısından müspet olacaktır. Yeni eğitim programlarının uygulanabilmesi adına bu konuda öğretmenlerin de meslek içi eğitime tabi tutulması gerekir. Okuldaki altyapının yeni programa uygun hale getirilmesi özellikle sınıf mevcutlarının bir düzene sokulması bahse konu olan vizyonların hayata geçirilmesinden çok daha önemli konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Vizyon kapsamlarında düzenlenecek olan eğitim modellerinde hayata geçirilebilmesi adına ilk olarak akademik alanda alt yapılarının düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitim bilimleri açısından donanımlı ve yüksek kapasiteye sahip eğitim fakültelerinde en iyi öğretmenler yetiştirilmelidir. Benim de düşündüğüm gibi gerekli altyapılar sağlanır ve eğitim alanında yaşanan bürokrasi azaltılırsa eğitim vizyonumuzun gelişmesi açısından olumlu dönütler elde edilecektir. Bana sorarsanız ben yıllar öncesinden bozulmaya başlanmış olan bu modern eğitim sistemimizde hala daha eğitimin esas sorunları üzerinde durulamamıştır. Osmanlı döneminden beridir bizleri geren bir bürokraside olan ülke yönetim yapılarımızın varlığı ve bunun gittikçe artması da sorunun bir diğer tarafını teşkil etmektedir. Öğretmen arkadaşlarımızın esas sorunlarından yola çıkılacak

olunursa değerler eğitimi ilk verildiği yer olan ailenin öğrenci eğitimi üzerinden sadece öğrenci merkezli bir eğitim üzerinde durmaya çalışması bizlerin motivesini düşürücü bir etki yaratmaktadır. Bana sorarsanız bu eğitim modelini tam anlamıyla hayata geçirilirse ki ben böyle olacağını tahmin etmiyor ama ummak istiyorum. Neticede eğer hayata geçirilirse de Türk Eğitimi Sistemi adına çok önemli bir mihenk taşı olacaktır. Daha da geliştirilebilir. Programda doğrudan eğitim fakültelerine ve eğitim bilimleri enstitülerine yönelik hazırlanan herhangi bir modele rastlamadım. Ancak eğitim fakültelerinin bünyesinde öğretmenlerin nitelik ve yeterliliklerinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Yine öğretmenlerin lisansüstü eğitim almaları da başka hedefler arasında gösterilebilir. Akademisyenlerden, yaşanan olumlu uygulama sonuçları üzerine bilgi alışverişi alınarak değişiklik yapılması son derece yararlı olacaktır. Tepeden inme olarak bugüne kadar yapılanlar gibi olacağını düşünmekle beraber eğitimciler bu alanda yaşanan gelişmeleri gazete haberlerinden öğreniyor işin içine girmiyorsa başarı şansı yoktur. Eğitimin unsurları işin içerisinde yok (Eğitim sendikaları, muhalefet, veli, öğrenci vs.). Bu konuda bilgim yoktur. Zorunlu demo saat ve çeşitleri değişiyor, sınavla öğrenci alan okullar azaltılıyor, öğretmenlik meslek kanunu çıkıyor, öğretmen yetiştirme uygulama ağırlık oluyor, okul bütçeleri için daha çok hayırsever bulunacak, özel eğitim ve özel yetenek çocukları için yeni düzenlemeler yapılıyor, 5 yaş zorunlu eğitim kapsamına alınıyor, ücretli ve sözleşmeli öğretmenlerle ilgili düzenleme yapılıyor. Ayrıca din eğitimi merkezli yapılacak olan hangi eğitim modeli, vizyonu olursa olsun laik bir yönetim düzeni olduğu bir ülke de toplum hem de bunu gerçekleştirecek olan eğitim camiasında karşılık bulmayacak. Bunun harici yapılacak olan tüm faaliyetler samimiyetsiz bir düzende olacaktır. Aslında buna vereceğim cevap daha önceki sorulara vermiş olduğum cevapların toplamı olacaktır. Eğer bir vizyon çerçevesinde düzenlenen eğitim programının başarılı olmasını istiyorsak mükemmelle yakın olarak düzenlediğimiz programın pratikte de mükemmelle yakın olması gerekir. Bununla da birlikte eğer bir ülkenin milli eğitiminin altyapısı uygun değilse eğitim konusunda yapılan tüm düzenlemeler teoriden öteye geçmeyecektir. Belirttiğim gibi tepeden inme bir eğitim programı tasarımı uygulayıcısı olan öğretmenler nezdinde uygulaması oldukça zor olacaktır.

Sonuç ve Tartışma

2023 Eğitim Vizyonu'na göre düzenlenen eğitim programına göre hangi temalarda/konularda değişiklik ya da ek yapılmıştır? sorusuna verilen genel cevaplar değerlendirildiğinde; Eğitimde bilişimin öneminden söz edilmiştir. Yapılandırmacı eğitim modelinin uygulanmaya çalışıldığına dair düşünceler ön plana çıkmıştır. Yapararak-yaşayarak eğitim modelin olması gerektiğini, teknoloji ve dijitalleşmeden yararlanılması gerektiğini, öğrencin ilgi-istek ve önerilerinin önemsenmesi gerektiğini ve ders saatleri, uygulamalar, sosyal faaliyetler ve projenin belirlenmesinin üzerinde durulmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu Raporu'na göre, “Öğrenme Süreçlerinde Dijital İçerik ve Beceri Destekli Dönüşüm” çerçevesi altında belirlenmiş olan hedefler doğrultusunda geleceğin toplumunu ve iş gücünü yaratacak yeni nesillerin geliştirilmesi için stratejiler belirlenmiş durumdadır (Başlangıç Noktası Raporu, 2019: 7).

2023 Eğitim Vizyonu yeniliğe açık bir yapıda mıdır? sorusuna verilen genel cevaplar değerlendirildiğinde; programın sürekli yenilenmesi gerektiğine fakat son açıklanan eğitim programı hayata geçirilmeden hemen bir başka eğitim modeli uygulanmaya çalışılması olumsuz bir etki yaratmaktadır. Çalışmanın görünüşte güzel ama uygulama nasıl bir sonuç vereceği belirsiz. Çalışmaların sadece teoride kaldığını, karmaşık bir eğitim modeline sahip olduğumuz için pek muhteviyata uygun olunmadığını ve yapılacak olan yenilik ve değişimlerin toplumun yapısına uygun olmalıdır düşüncesi hâkimdir.

2023 Eğitim Vizyonu zamanın ihtiyaç ve taleplerine cevap vermekte midir? sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; teoride cevap verildiği belirtilmiştir. Eğitim vizyonunda birçok konuda düşünce belirtilmiş ve uygulanabilirse evet zamanın ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Ancak bir kısım verilen cevaplara şu an için durum evet ihtiyaçlara cevap veriliyor denilse olaya yetersiz kaldığına dair görüş bildiren de vardır. Eğitimin altyapısının göz ardı edilmemesi gerektiğini dile getiren de mevcuttur. Müfredatın siyasallaşması en önemli sorundur diyen de bulunmaktadır. Fakat asıl önemli olan zamanın ihtiyaçlarının neler olduğunu tam anlamıyla belirlemek ve ona göre tasarımda bulunmak olduğu düşüncesi hâkimdir.

2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen değişiklikleri arasındaki uyumu nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; Bir programın en önemli özelliklerinden biri de programda ifade edilen amaç, hedef ve kazanımların birbiri ile ilişkili ve tutarlı olmasıdır şeklinde ortak bir görüş hakimdir. Planlamanın gayet iyi görüldüğünü belirtenler çoğunlukta olduğu görülmeye rağmen, asıl problemin ortaya konulmadan bir şeyler yapılmaya çalışılıyor olması eğitimin tepeden inme usule göre dizayn edilmeye çalışılmasına sebep olmaktadır. Bu durumda eğitimin geleceği açısından bir risk faktörü oluşturur şeklinde düşünceler belirtilmiştir.

Sizce 2023 Eğitim Vizyonu'nun içeriğinin uluslararası karşılaştırması yapılmış mıdır? Yapılmışsa ne seviyededir? Sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; bir kısım öğretmenlerde “Uluslararası gelişmeler, yenilikler veya birtakım faktörler dikkate alınarak hazırlanan bir programın uzun ömürlü olması beklenemez. Buradaki amaç; programın erişebileceği en üst seviyeye ulaştırmaktır” düşüncesi hakim iken bir kısım öğretmenler ise “Eğitim bugüne kadar siyasi malzeme olarak kullanıldığı, liyakat esas alınmadığı, mülakat gibi güven duyulmayan yöntemlerle personel temin edildiğinden kamuoyundan gerekli destekten yoksundur” düşüncesi hakimdir.

2023 Eğitim Vizyonu'nda belirtilen “Hayat Boyu Eğitim” programı konusunda bakış açısı nasıldır? Sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; hayat boyu öğrenme programı kimi cevaplarda Açıköğretim olarak değerlendirilmekte kim cevaplarda da öğrencinin yaşamı boyunca hep öğrenmeye açık olduğu şeklinde olup resmi olmayan öğrenme olarak tanımlanır. Ama genel kanı olarak eğitimde yer, zaman ve şartlara bağlı kalınsızın alınan eğitimin alınması hayat boyu öğrenme olarak ele alındığı için vizyon kapsamında bu konuya oldukça önem verildiği belirtilmektedir. Ayrıca bu tür konularda kamuoyunun desteğinin alınması gerektiğine dair düşünceler de mevcuttur.

MEB 2023 Eğitim Vizyonu ile ilgili genel görüş ve düşünceleriniz nelerdir? Sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; kimi cevaplarda bu vizyon çalışması için eğitim alanının kalitesi yüksek olan üniversitelerden yetiştirilecek olan öğretmenlerin yeni vizyon yaratmada etkili olabileceği düşünülürken, kimi cevaplarda ise eğitimde de yaşanan bürokrasinin öğretmenler ve personeller üzerinde kuru bir yük olarak kaldığı ve bundan dolayı kimi zaman öğretmenlerin bırakın bu tür programları uygulamayı bu tür uygulamaların varlığından bile haberi olamamaktadır düşüncesi oluşmaktadır. Ayrıca bir diğer düşünceye göre de eğitim konusundan yapılacak olan yeni düzenlemeler yapılmadan önce eğitim camiası, öğretmen, öğrenci ve velilerden dahi görüş ve düşünce alınmalı şeklindedir.

Vizyon belgesinde bulunan hedefler değişik ölçek ve kademelerde önem arz eden bir kültürel dönüşüm gerekliliğini ve niyetini ortaya koymaktadır. Veriye dayanan karar verme safhaları, uygulamaların pilot çalışmaların akabinde ülke geneline yayılması, ölçme ve değerlendirme yaklaşımına yüklenen mananın değişmesi, okulun kendi önceliklerini belirleyebileceği güce varması gibi öncelikler, bugüne kadar var olandan değişik bir yaklaşıma işaret etmektedir. Vizyon çalışmasında bulunan amaçların yaşama geçmesi Millî Eğitim Bakanlığı ve alakalı diğer kamu kurumlarında kurumsal bir kültür dönüşümünü de gerektirmektedir. Eğitimde çocuğun ve toplumun geleceği ve mutluluğu yararına bir dönüşüm, kamuoyunun da desteğini gerektirmektedir. Eğitim ile alakalı tüm paydaşlar ve kamuoyu, ideolojik tabanda şekillenerek yürütülmekte olan tartışmaların devam edilmesine karşı durarak, çocuk merkezli, dayanak noktasını çocuk hakları ilke ve prensiplerinden alan, yapıcı tartışma kültürünün oluşması yükümlülüğünü birlikte üstlenmek zorundadır. Eğitimin yaşam adına ve yaşamın içerisinde gerçekleştiğini göstermekte olan yaklaşım eğitim camiasından başlayarak topluma yaygınlaşması gerekir (ERG, 2018: 5).

İlköğretim Öğretmenlerinin MEB 2023 Eğitim Vizyonu'na İlişkin Görüş ve Değerlendirmeleri isimli çalışmada görüşme/mülakat yöntemiyle elde edilen veriler ışığında birtakım yorumlamalar yapılmıştır. Söz konusu MEB 2023 Eğitim Vizyonu ile ilgili sahada edinilmiş olduğumuz kadarıyla konunun MEB camiasına ve uygulama noktasında en etkili bir role sahip olan öğretmenlerce tam anlamıyla anlaşılmadığı kanaatine varılmıştır. Konu ile ilgili olarak yapılacak olan yorumları iki ana başlık altında incelenirse daha sağlıklı olacaktır. Bunlar;

MEB Vizyonu Hakkında Olumlu Düşüncelerin Oluşmasının Nedenleri

Eğitim programlarının yenilenebilir ve çağdaş çizgilerde düzenlenmesi

Eğitimde gelecek adına yapılabileceklerin konuşulabiliyor olması

Yapılmakta olunan değişim ve dönüşüm taleplerinin hükümet yönetimi düzeyinde desteklenmekte olması

Teoride anlatılmak istenen her durumun açıklayıcısı ile sunulması

Her okula tasarım atölyelerinin açılması gibi hedeflerin olması

Öğrenci merkezli olması ve çok programlı eğitim modelinin tavsiye edilmesi

Bireysel gelişime ağırlık verilmesi

Teknolojik ilerleme ve gelişmelerden yararlanılmaya çalışması

Zihinsel gelişim modellerine uygun teknikler sunması

“Hayat boyu öğrenme” politikasına sahip olması

Farklı bilim alanlarının birbiriyle kaynaşmasının sağlanması -kaynaşık eğitim-

Çok boyutlu düşünme ve yetenek avcılığı gibi hususlara değinilmesi

Yaparak-yaşayarak eğitim modelinin savunulmaya çalışılması

MEB Vizyonu Hakkında Olumsuz Düşüncelerin Oluşmasının Nedenleri

Tepeden inme bir program hazırlanması

Öğrenci ve öğretmen sorunlarına radikal bir şekilde yaklaşılması

Eğitim yuvalarının ticari alana kaydırılmaya çalışması

Eğitim alanları olan okulların altyapı açısından bu vizyonun uygulanması adına yetersiz olması

Sadece idari yönetimlerce tasarlanması- sınıf, öğrenci, veli, öğretmen, müdür gibi kavramların vizyon içeriğinde çok az bir derece bahsedilmesi

Kamuoyunda yeteri kadar desteğin alınamaması

Eğitim müfredatının ideolojik emeller uğruna bilimsellikten ve milli değerlerden uzaklaştırılmaya çalışılması

Din ve maneviyat eksenli bir eğitim anlayışının benimsenmeye çalışılması

Öğrencide motive edebilme konusunda yetersiz kalması

Sıklıkla övülen batı eğitim modellerinin basma kalıp bir şekilde ülkemizin eğitim modeli olarak tasarlanılmaya çalışılması

Öne sürülen ve uygulanması istenilen eğitim modellerinin karmaşık ve açıklayıcı olmaması.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan MEB 2023 Eğitim Vizyonu belgesinin önsöz kısmında ve genel olarak metnin üslubuna baktığımızda eğitim felsefesinin eğitimdeki siyasi yaklaşımı belirlemiş olan tekçi, pozitivist ve toplum normlarını dikkate almayan bir zihniyetin yerine; global gelişmelere karşı hassas, özgüveni çok, toplumun inanış ve kültürel değerleri ile barışık bir felsefeyi merkeze aldığı görülmektedir. Global bir dayatma durumuna gelen, eğitimi adeta ‘üretim ve tüketim’ kısacasında görmek olan anlayışa itiraz edip “akıl ve kalp” uyumunu temel yaklaşım olarak özümsemesi yerinde

ve önemli bir vurgudur. Bu bütünlükçü ve çift kapsamlı yaklaşım ile geliştirilecek olan eğitim programları eğitim sistemimizin geleceği yönünden oldukça pozitif bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. İdare bilimi yönünden bakıldığında zaman vizyon belgelerinde minimum 10 yıllık safhaların ele alınmasının seçildiği görülmektedir. Lakin vizyonlar ufukta bulunan ve kapsamlı kurumsal değişimleri gerektirmekte olan uzak hedeflerdir. MEB'in vizyon belgesinin daha kısa tutulması ve eylem planlarının ayrı bir dosya olarak üretilmesi yönünde bir süreç izleyebilirdi. Bu şekilde de MEB'in vizyon belgesi, bir vizyon belgesi adına gereğinden çok hedef ve detay ihtiva etmektedir. Dokümanda bulunan hedeflerin fazla olması söz konusu hedeflerin hayata geçirilmesinde birtakım zorluklar yaratma, bu da elde edilecek ilerlemelere karşın toplumsal açıdan tatminsizliklere kapı aralama riski taşımaktadır (Apaydın, 2019).

Sonuç itibarıyla bir eğitim vizyonunun tüm yönleriyle başarılı olması ve mükemmel olması imkânsız gibi bir şeydir fakat eksiklik ve yanlışlar minimuma indirgenip memnuniyetler en üst seviyeye çekilmesi adına uğraşılmalıdır. Kanaatimce bir eğitim programının özellikle de tabanda uygulanması gereken bir program ise ilk olarak öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri de alınıp kendileri de sürece dahil edilerek tasarlanmalıdır. Daha sonra tasarlanacak olan eğitim modeli siyasal unsurlardan arındırılıp çağdaş ve milli unsurlardan oluşturulmalıdır. Bilinmelidir ki eğitim sistemi tasarımlarında rövanşist davranmak ülkenin geleceğine yönelik rövanşist davranmak anlamına gelir. Nitekim bunun için ülkemizin ilk olarak toplumun tamamını kucaklayıcı kısa vadede, orta vadede ve uzun vadeli eğitim tasarımları ve yatırımlarının yapılması gerekmektedir. Bir diğer konu olarak milli, çağdaş, laik ve Atatürk ilke inkılaplarına bağlı bir nesil yetiştirme hedefinde olmayan bütün eğitim sistemlerinin tasarlanması gerekmektedir. MEB 2023 vizyonuna bakıldığında zaman bu tür unsurların eksik ve yetersiz olduğu düşüncesindeyim.

Kaynakça

- Apaydın, Y. (2019). “MEB 2023 Eğitim Vizyonuna Bir Bakış”, İlim Kültür Eğitim Vakfı, <https://ilke.org.tr/meb-2023-egitim-vizyonuna-bir-bakis>, Erişim Tarihi: 31.10.2019
- Başlangıç Noktası Raporu, (2019). “2023 Eğitim Vizyonu Öğretmen Eğitimine Yönelik Tasarım Odaklı Yaklaşım Raporu”, https://baslangicnoktasi.org/wp-content/uploads/2019/03/BN_2023_Egitim_Vizyonu_Ogretmen_Egitimine_Yonelik_Tasarim_Odakli_Yaklasim_Raporu-1.pdf, Erişim Tarihi: 31.10.2019.
- Coşkun, Y. D. (2017). “*Öğretim Programları- Arka Plan Raporları*”, Eğitim Reformu Girişimi, Eğitim İzleme Raporu, SS: 1-25, İstanbul.
- Doğan, H. (1974). “*Program Geliştirmede Sistem Yaklaşımı*”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 7(1), 361-385.
- Eğitim Reformu Girişimi, (2018). “Vizyon Belgesi Neler Getiriyor ve Nasıl Güçlendirilebilir?”, Eğitim Gözlemevi, http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/MebVizyonBelgesi_BilgiNotu.23.11.18.pdf, Erişim Tarihi: 31.10.2019.
- Erden, M. (1998). Eğitimde Program Değerlendirme (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2019). “MEB 2023 Eğitim Vizyonu”, (http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf) Erişim Tarihi: 22.09.2019.
- TEDMEM. (2019). 2018 eğitim değerlendirme raporu (TEDMEM Değerlendirme Dizisi 5). Ankara: Türk Eğitim Derneği.

Varış, F. (1988). Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler (4. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 157.

Yüksel, S. (2000). “*Millî Eğitim Bakanlığındaki Program Geliştirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi*”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bursa.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ